

Cirkulärnr: 1999:62
Diariernr: 1999/1110
Handläggare: Torgny Ljungkvist
Sektion/Enhet: Arbetsmarknads- & Näringslivsutveckling
Datum: 1999-04-29
Mottagare: Kommunstyrelsen
Kommundirektören
Rubrik: Inför förhandlingar med Länsarbetsnämnd/lokal arbetsförmedling om fortsatt datorteksverksamhet

Arbetsmarknads- & Näringslivsutveckling
Torgny Ljungkvist

1999-04-29

Kommunstyrelsen
Kommundirektören

Inför förhandlingar med Länsarbetsnämnd/lokal arbetsförmedling om fortsatt datorteksverksamhet

Bakgrund

Arbetsmarknadsstyrelsen lämnade i juni 1998 ett förslag om vidareutveckling av datorteksverksamhet fr.o.m. 1999 till regeringen. Utredningen som låg till grund för förslaget hade våren 1998 genomförts av AMS och Svenska Kommunförbundet gemensamt.

Förslaget baserades bl.a. på följande grundtankar

om verksamhetens innehåll:

- att datorteksverksamheten skall bestå - åtminstone 5-10 år till,
- att datorteken - med nuvarande verksamhet som bas - skall vidareutvecklas till ett slags kommunalt centrum för att erbjuda olika grupper inom kommunen tillfälle att skaffa sig grundläggande information om och - alltefter behov - varierande vana vid att arbeta med datorer inom ramen för sina yrkes- och sociala liv

om verksamhetens former:

- att verksamheten skall bedrivas i samverkan mellan kommun och LAN/Af
- att en *grundbemanning* (vid sidan av - av Af anvisade - tillfälliga handledare) skall finnas på varje datortek bestående av programansvarig samt en eller flera handledare
- att den statliga finansieringsdelen skall öka.

Innehållet i framtida datorteksverksamhet är sålunda tänkt att kunna svara upp mot en mängd olika kunskapsbehov, t.ex. de som regeringen och olika myndigheter i skilda sammanhang de senaste åren har definierat, såsom Folkbildning kring IT, Ökad IT-kompetens hos småföretagare, Förbättrad IT-kompetens bland offentligt anställda, Kvinnor och IT, etc.

Eftersom samtliga dessa behov måste tillgodoses där människor finns, d.v.s. på lokal/kommunal nivå, föreslog sålunda utredningen sådana åtgärder att de nuvarande datorteken - i mera distinkt kommunal regi - skulle kunna formeras till kunskapscentra för samtliga, *eller i vart fall flertalet*, av dessa behov.

Vinsterna med denna lösning kan förväntas bli

- dels att man - såväl statligt som kommunalt - kan minimera dyrbara dubblande investeringar i lokala utbildnings- / kompetensutvecklingsorganisationer för olika målgrupper,
- dels att de vidareutvecklade datorteken för flera målgrupper kan bli delvis självförsörjande på olika typer av kompetens - i huvudsak genom den kompetens som resp. deltagare besitter själv.

Att driva datortek ligger inte inom kommunernas **obligatoriska** ansvarsområde. Däremot är de allra flesta kommuner mycket väl lämpade att vara utförare av denna verksamhet. Kommunerna kan dra nytta av närheten till bl.a. sin utbildningsorganisation och sina nära kontakter med det lokala näringslivet. Det är bl.a. därigenom som datorteken har utvecklats till en unik kombination av

- arbetsmarknadspolitisk åtgärd
- utbildningsinsats (*med ny, utvecklande pedagogik anpassad till informations-samhället*), och
- social träningsinsats (*självförtroendeförstärkning, självinsiktsökning, etc.*)

Men häri ligger också ett av de grundläggande problemen, nämligen att denna nyskapade och nyskapande verksamhet inte har någon 'naturlig' huvudman. Detta är skälet till att utredningen förordade att den fortsatta verksamheten just skulle bedrivas i samverkan mellan arbetsmarknadsverket och kommunerna.

Men för att denna verksamhet fortsatt skall kunna bedrivas på en godtagbar nivå finns ett antal problem som måste lösas. De två viktigaste är

1. att nuvarande handledarkonstruktion förändras så att en högre grad av kontinuitet kan skapas i verksamheten.
2. att kommunerna **inte** skall bidra till finansieringen av denna arbetsmarknadspolitiska aktivitet i större utsträckning än som från början var tänkt (*lokalkostnader*) och som också kan motiveras genom befintligt kommunalt ansvar.

Datorteksverksamheten under våren 1999

Under hösten 1998 och fram till idag har frågor om fortsatt datorteksverksamhet i huvudsak kretsats kring hur AMS skulle lösa sitt fortsatta ansvar för

driften av datorteken under våren 1999 i avvaktan på regeringens och riksdagens ställningstagande. Kommunala aspekter har därmed delvis skymts. Kommunerna har, sannolikt i förhoppning om att regering och riksdag godtar förslaget om vidareutveckling under våren 1999, valt att fortsatt bidra med ekonomiska och personella resurser till datorteken. Dock har kommunerna - vanligtvis - iklätt sig detta ansvar under begränsad tid, genom att teckna avtal som endast gäller t.o.m. den 30 juni 1999.

Vårpropositionen 1999 behandlar ej datorteksförslaget

Vårpropositionen 1999 behandlar inte förslaget till vidareutveckling av datorteken.

I samband med att vårpropositionen presenterades gavs möjlighet att via Internet ställa frågor om denna till regeringen. En person som frågade näringsdepartementet hur framtiden för datorteken kommer att se ut fick följande svar från departementssekreteraren Hans Öqvist på näringsdepartementet:

Jag får på regeringens vägnar tacka för din epost. Du skriver med funderingar om datorteken i Sverige och du undrar hur framtiden för dessa kommer att se ut.

Som du kanske känner till utarbetade AMS tillsammans med Svenska Kommunförbundet förra året en rapport om hur man tyckte att datorteken skulle kunna vidareutvecklas.

Rapporten kom att bilda underlag till en skrivelse som AMS sedan ställde till regeringen den 18 juni 1998. I skrivelsen föreslår man bland annat att antalet handledare på varje datortek skall bestämmas av datortekets storlek, och att verksamheten även fortsättningsvis skall regleras i avtal mellan kommunen och länsarbetsnämnden.

Detta förslag, som initialt skulle behandlats i tid till vårpropositionen 1999, är dock fortfarande under beredning av regeringen - regeringen har alltså inte slutgiltigt tagit ställning till skrivelsen från AMS.

Därför kommer verksamheten att tills vidare bedrivas på samma vis som idag, i samarbete mellan kommun och länsarbetsnämnd. Intentionen från regeringens sida är dock att datorteken skall finnas kvar och att verksamheten skall vidareutvecklas så att fler arbetslösa kan få jobb tack vare de kunskaper de får via sin datortekstid.

En fråga som ibland ställs är frågan om finansieringen av datortekens handledare. Kostnaden för dessa har tidigare finansierats genom att de haft s.k. ALU. Från årsskiftet är dock ALU och API ersatta med den nya arbetspraktiken. Liksom den gamla API finansieras arbetspraktiken till del genom att anordnaren får betala ett så kallat finansieringsbidrag per praktikant och månad. Detta bidrag varierar efter typ av anordnare och typ av deltagare.

Regeringen har dock i den styrande förordningen (1998:1784) om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter inkluderat handledare på datortek i den

grupp av deltagare för vilka anordnarna inte behöver betala något finansieringsbidrag.

Sammantaget innebär detta att datorteken lever kvar, och att de kommer att vidareutvecklas. Regeringen anser att datorteken är en viktig del i utförandet av den arbetsmarknadspolitiska politiken då de bidrar till att höja arbetslösas kompetens inom IT - något som är av avgörande betydelse givet de krav som de nya jobben ställer på de arbetssökande.

Vad händer nu inom Arbetsmarknadsverket?

Följande fakta gäller:

- Verksamhet vid datortek kommer tills vidare att fortsätta i enlighet med bestämmelserna i förordningen om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter (SFS 1998:1784). Den stadgar bl.a.: *Länsarbetsnämnderna skall i samarbete med kommunerna anordna verksamhet vid datortek.*
- De kommuner som har avtal som löper t.o.m. 1999-06-30 måste sålunda Länsarbetsnämnderna under våren 1999 ta upp förhandlingar med om fortsatt verksamhet vid kommunens datortek.

Till följd av dessa fakta planerar AMS verksamhetsledning att inom ramen för den inom AMS återkommande *kvartalsvisa resultatdialogen* (som genomförs under de första veckorna i maj) formera en policy kring fortsatt datorteksverksamhet utifrån de förändrade planeringsförutsättningar som vårpropositionen medför

– utöver ett icke fattat beslut om datorteken har också neddragningar i det s.k. A:2-anslaget gjorts.

Till denna resultatdialog utarbetas för närvarande inom AMS ett underlag.

Detta underlag skall - enligt uppgift från AMS - ha följande grundbudskap:

Fortsatt verksamhet vid datorteken skall ske under förutsättning att man lokalt kommer överens om
att det finns behov av resp. datortek, och
att resp. datorteks verksamhet håller hög kvalitet.

Några särskilda medel för datorteksverksamhet finns inte. Å andra sidan så förses inga arbetsmarknadspolitiska aktiviteter med särskilda pengar. I stora drag fungerar systemet så, att regeringen tilldelar AMS ett anslag för arbetsmarknadspolitiska åtgärder (det s.k. A:2-anslaget) samt ett anslag för s.k. Otraditionella insatser. Dessa fördelar sedan AMS till resp. länsarbetsnämnd (Lan) och resp. Lan fördelar i sin tur till resp. arbetsförmedling inom sitt län. Arbetsmarknadsverkets finansiering av datorteken kommer sålunda att avsättas inom ramen för dessa anslag (A2-anslaget och anslaget för Otraditionella insatser.)

Vilken policy som blir Arbetsmarknadsverkets slutliga efter denna *kvartalsvisa resultatdialog* kan just nu inte bedömas.

Frågeställningar för kommunerna i nuvarande situation

Som tidigare nämnts, så ligger det inte inom kommunernas **obligatoriska** ansvarsområde att driva datortek. Det finns därför skäl att inför förhandlingar med länsarbetsnämnden om ev. fortsatt verksamhet noggrant pröva värdet av en sådan. Den grundprincip som AMS uttalat sig för inför sitt arbete med att i detta nya läge ta fram en policy bör också - rimligtvis - kunna gälla för kommunerna:

Fortsatt verksamhet vid datorteken skall ske under förutsättning att man lokalt kommer överens om
att det finns behov av resp. datortek, och
att resp. datorteks verksamhet håller hög kvalité.

Om kommunen sålunda bedömer att fortsatt verksamhet är av värde, så bör kommunerna i kommande förhandlingar med sitt läns länsarbetsnämnd få följande frågor lösta:

dels den statliga finansieringsnivån för höstens verksamhet,
dels hur ersättningsinvesteringar för nu föråldrad utrustning skall göras.

Statlig finansieringsnivå under hösten

Kommunerna bör i förhandlingarna med länsarbetsnämnderna klart kunna precisera och presentera

dels totalkostnaderna för nuvarande datorteksverksamhet
dels vad kommunen själva kan bidra till med att finansiera av datorteksverksamheten (*antingen genom egna medel eller genom andra källor*)

Det finansieringsbehov som därefter kvarstår utgör - i princip - kommunens finansieringskrav på Arbetsmarknadsverket

I det förslag som lämnades till regeringen från AMS om vidareutveckling av datorteksverksamheten fanns en redovisning av vilka kostnader som för närvarande betalas av arbetsmarknadsverket samt vilka kostnader som i framtiden - rimligen - borde bäras av arbetsmarknadsverket. En sådan framtida statlig finansiering skulle - **genomsnittligt i hela landet** - täcka ca 450 kronor per deltagarvecka (*givet 15.000 platser, 4 intag årligen för en 12 veckorsperiod*).

Dessa 450 kronor per deltagarvecka bör därför kunna tjäna som en slags utgångspunkt för finansieringsdiskussionerna mellan kommunen och arbetsmarknadsverket. **Notera dock** att dessa 450 kronor är en för landet **genomsnittlig** statlig finansiering av datorteksverksamhet per deltagarvecka. Lokalt kan förekomma betydande variationer - och det verkliga utfallet av den statliga finansieringen av datorteksverksamheten i resp. kommun (som kan vara såväl större som mindre än 450 kronor per deltagarvecka) måste sålunda bli ett resultat av de förhandlingar som under våren 1999 skall genomföras.

- ./. I bilaga finns beskrivet ett exempel på hur en kommun (*X-by kommun*) har
1. räknat fram kostnaderna för sin datorteksverksamhet
  2. vilket underlag för förhandling med länsarbetsnämnden som diskuterats fram (inkl. vilken finansiering kommunen själv kan tänka sig åta sig), samt

3. vilka krav som därmed ställs på finansiering från arbetsmarknadsverket.

Köp av ny utrustning (ersättningsinvesteringar)

Redan hösten 1999 konstaterade AMS i brev till Länsarbetsnämnderna

AMS förslag till vidareutveckling av datorteksverksamheten utgick ifrån att den ursprungliga datorutrustningen skulle bytas ut fr.o.m. 1999. Det är - i och för sig - fortfarande önskvärt, att så snabbt som möjligt byta nuvarande utrustning på datorteken,

dels har de varit i bruk i ca tre år och är slitna, i många fall mycket slitna

dels har utvecklingen gjort att flertalet av dessa datorer är mindre lämpliga att hantera de programvaror som idag finns eller borde finnas

inom

datorteken.

Nu - ett halvår senare - är ett byte av utrustning än mer önskvärt.

Grundtanken i förslaget var, och är, att nuvarande utrustning skall överlätas till kommunerna och att kommunerna därefter skall upphandla och underhålla för datorteksverksamheten nödvändig ny utrustning. Ny datorutrustning skulle därmed kunna anpassas till resp. kommuns datormiljö, och AMV skulle ställa kvalitativa krav på verksamhetens innehåll och bedrivande, istället för att - som nu - använda ett fåtal typer av datorutrustning som styrmedel.

I princip gäller idag samma förutsättningar som gällde i höstas, (då AMS förslag om vidareutveckling **inte** - som förväntat - hade behandlats i den budgetproposition som las i oktober 1998). Dessa förutsättningar beskrevs av AMS på följande sätt:

En möjlig lösning med ett steg i denna riktning skulle då kunna vara att resp. Lan/Af själva skötte upphandling. Ett flertal län (Lan dir och Af-chefer) har emellertid framfört att de ej har resurser att klara detta själva.

Det finns ej heller legala möjligheter att inom nuvarande ordning lägga över uppdraget till kommunerna att upphandla för länsarbetsnämndens räkning.

.....

Under ytterligare - minst - ett halvår framåt gäller sålunda, att AMV har kvar ansvaret för dator-, drift- och servicemiljö. All ev. ny datorutrustning måste därför anpassas till dessa miljöer. Detta innebär i sin tur, att AMV ser mycket begränsade möjligheter - om ens några - att medverka till att någon annan typ av datorutrustning än av de fabrikat som idag finns på datorteken under våren 1999 upphandlas till datorteksverksamheten.

Inför våren 1999 kom AMS sålunda fram till slutsatsen, att Länsarbetsnämnderna skulle vara mycket restriktiva med inköp av ny utrustning. Under våren 1999 har endast ca 400 nya datorer köpts (*d.v.s. ca 10 % av det under hösten 1999 inventerade investeringsbehovet om ca 4 000 datorer*).

Samma restriktiva hållning kommer nu - ett halvår senare - medföra väsentliga kvalitativa försämringar av verksamheten. Å andra sidan finns det ett

flertal kommuner som inte är intresserade av ta över ens en ny datorpark av de fabrikat som för närvarande finns inom datorteksverksamheten

Önskvärt vore därför

antingen

att någon utrustning inte behövde anskaffas förrän regeringen slutligen behandlat AMS förslag till vidareutveckling (*vilket är aviserat att ske i budgetpropositionen 1999 för genomförande fr.o.m. 2000-01-01*).

eller

att frågan om vem som skall upphandla nya datorer fritt fick avgöras i de förhandlingar som under våren måste föras mellan resp. kommun och dess länsarbetsnämnd.

Den första satsen är föga sannolik och den andra satsen är - dessvärre - inte förenlig med gällande regler.

Kommunen bör dock i förhandlingarna med länsarbetsnämnden klart deklarerat, huruvida kommunen **vill** eller **inte vill** själv ansvara för inköp av ny datorutrustning till sitt eget kommudatortek.

En sådan viljeyttring kan - i bästa fall - ligga till grund för en diskussion mellan AMS och regeringen, om att undantag får göras hösten 1999 från nuvarande ordning (*att AMS genomför ev. upphandling*).

Svenska Kommunförbundets kontaktperson med Arbetsmarknadsstyrelsen i frågor kring datortek är Torgny Ljungkvist vid sektionen för Arbetsmarknads- och näringslivsutveckling. Torgny kan nås

per telefon: 08 - 772 43 37,

per fax: 08 - 772 43 14 eller

per e-mail: torgny.ljungkvist@svekom.se

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Susanne Lindh